

SPRENDIMAI

KOMISIJOS SPRENDIMAS

2012 m. sausio 25 d.

dėl valstybės pagalbos, kurią Graikija suteikė grūdus auginantiems ūkininkams ir grūdų supirkimo kooperatyvams

SA 27354 (C 36/10) (ex NN 3/10, ex CP 11/09)

(pranešta dokumentu Nr. C(2011) 9335)

(Tekstas autentiškas tik graikų k.)

(Tekstas svarbus EEE)

(2012/320/ES)

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 108 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdama į Europos ekonominės erdvės susitarimą, ypač į jo 62 straipsnio 1 dalies a punktą,

pakvietusi suinteresuotąsias šalis pateikti savo pastabas pagal Sutarties 108 straipsnio 2 dalies pirmą pastraipą ⁽¹⁾ ir atsižvelgdama į tas pastabas,

kadangi:

I. PROCEDŪRA

- (1) 2008 m. lapkričio 18 d. Komisija elektroniniu paštu gavo informacijos apie pagalbą, kurią Graikijos valstybė tariamai suteikė grūdus auginantiems ūkininkams ir grūdus superkančių žemės ūkio kooperatyvų susivienijimams. Ši pagalba tariamai suteikta beprocentių paskolų forma. 2008 m. lapkričio 21 d. raštu Komisija paprašė Graikijos valdžios institucijų pateikti informaciją apie minėtą pagalbą.
- (2) 2008 m. lapkričio 24 d. raštu Komisija paprašė skundo pateikėjo pateikti užpildytą skundo formą. Šią formą Komisija gavo 2009 m. sausio 8 d.
- (3) Gavusi skundo formą, bet negavusi Graikijos valdžios institucijų atsakymo į savo 2008 m. lapkričio 21 d. raštą, Komisija 2009 d. sausio 23 d. nusiuntė Graikijai antrą

raštą, kuriame pareikalavo informacijos apie minėtą priemonę. Graikijos valdžios institucijos nepateikė atsakymo iki tame rašte nustatyto termino, todėl Komisija 2009 m. kovo 24 d. nusiuntė joms priminimą.

- (4) 2009 m. gegužės 14 d. Graikijos valdžios institucijos nusiuntė Komisijai raštą, kuriame pateikė labai nedaug informacijos apie skunde nurodytą pagalbą. 2009 m. birželio 11 d. Komisija nusiuntė Graikijos valdžios institucijoms antrą prašymą pateikti informacijos, įtraukdama į jį išsamius klausimus, susijusius su tariamai suteikta valstybės pagalba.
- (5) 2009 m. liepos 20 d. Graikijos valdžios institucijos paprašė nukelti susijusios informacijos pateikimo terminą iki 2009 m. rugpjūčio 30 d. Komisija 2009 m. liepos 23 d. raštu sutiko terminą nukelti. 2009 m. rugsėjo 1 d. Graikijos valdžios institucijos elektroniniu paštu paprašė terminą nukelti dar mėnesiui. Komisija rugsėjo 14 d. raštu dar kartą jį nukėlė – iki 2009 m. rugsėjo 30 d.
- (6) Per du mėnesius nuo nustatyto termino Komisija negavo jokio atsakymo ir 2009 m. gruodžio 1 d. nusiuntė Graikijos valdžios institucijoms priminimą ir paprašė informaciją pateikti per mėnesį. Šiame priminime Komisija atkreipė Graikijos valdžios institucijų dėmesį į tai, kad, jei jos per nustatytą laiką nepateiks atsakymo, pateikti informaciją Komisija pareikalaus („įsakymas pateikti informaciją“) pagal 1999 m. kovo 22 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 659/1999, nustatančio išsamias EB Sutarties 93 straipsnio taikymo taisykles ⁽²⁾ (*), 10 straipsnio 3 dalį. Be to, nuo 2010 m. sausio 26 d. ši byla įrašyta į pagalbos, apie kurią nepranešta, registrą numeriu NN 3/2010.

⁽²⁾ OL L 83, 1999 3 27, p. 1.

(*) Dabar – EB sutarties 88 straipsnis. Nuo 2009 m. gruodžio 1 d. EB sutarties 87 ir 88 straipsniai pakeisti Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 107 ir 108 straipsniais.

⁽¹⁾ OL C 90, 2011 3 22, p. 11.

- (7) Komisijos nustatytam terminui praėjus Graikijos valdžios institucijos nebuvo pateikusias informacijos. 2010 m. kovo 10 d. Komisija, remdamasi Reglamento (EB) Nr. 659/1999 10 straipsnio 3 dalimi, priėmė sprendimą, kuriame pareikalavo, kad Graikijos valdžios institucijos pateiktų būtiną informaciją.
- (8) Pagaliau 2010 m. kovo 19 d. Graikijos valdžios institucijos pateikė atsakymą. Jame Graikijos valdžios institucijos tvirtino, kad į Komisijos 2009 m. gruodžio 1 d. raštą jos atsakiusios 2010 m. vasario 9 d. raštu. Komisija 2010 m. gegužės 17 d. raštu pateikė Graikijos valdžios institucijoms nemažai papildomų klausimų. Be to, ji paprašė jų pateikti įrodymų, kad 2010 m. vasario 9 d. jos išsiuntė Komisijai raštą. Tuo metu Komisija iš skundo pateikėjo gavo daugiau informacijos apie minėtą pagalbą. Todėl 2010 m. birželio 18 d. ji Graikijos valdžios institucijoms nusiuntė dar vieną raštą ir suteikė joms galimybę pateikti pastabų dėl naujos informacijos. Graikijos valdžios institucijos atsakė į Komisijos 2010 m. gegužės 17 d. raštą, bet įrodymo, kad 2010 m. vasario 9 d. išsiuntė Komisijai raštą, nepateikė. 2010 m. rugsėjo 30 d. Graikijos valdžios institucijos atsakė į Komisijos 2010 m. birželio 18 d. raštą.
- (9) 2010 m. gruodžio 15 d. raštu Komisija pranešė Graikijai apie savo sprendimą pradėti Sutarties 108 straipsnio 2 dalyje nustatytą procedūrą dėl pagalbos. Graikijos valdžios institucijos 2011 m. sausio 21 d. raštu pateikė pastabas dėl 2010 m. gruodžio 15 d. Komisijos sprendimo. Komisija 2011 m. gegužės 5 d. raštu Graikijos valdžios institucijoms nusiuntė keletą papildomų klausimų, į kuriuos jos atsakė 2011 m. birželio 6 d.
- (10) Komisijos sprendimas pradėti procedūrą buvo paskelbtas *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* ⁽³⁾. Komisija ragino suinteresuotąsias šalis pateikti savo pastabas dėl aptariamos priemonės. Komisija gavo vienos suinteresuotosios šalies pastabas; ta šalis tvirtino, kad šios priemonės buvo neteisėtos. Apie šias pastabas pranešta Graikijos valdžios institucijoms, kurios pateikė savo pastabas 2011 m. gruodžio 1 d. raštu.

II. IŠSAMUS PAGALBOS APIBŪDINIMAS

II.1. Skundas

- (11) 2008 m. lapkričio 18 d. Komisija elektroniniu paštu gavo informaciją apie valstybės pagalbą, Graikijos valstybės tariamai suteiktą grūdus auginantiems ūkininkams ir žemės ūkio kooperatyvų susivienijimams. Pagal šį skundą grūdų sektoriaus žemės ūkio kooperatyvų susivienijimams suteikta 150 mln. EUR vertės pagalba beprocenčių paskolų forma.

II.2. Pagrindinės aplinkybės

- (12) Iš Graikijos valdžios institucijų pateiktos informacijos matyti, kad 2008 m. Graikijos ūkininkai kukurūzais apsejo 60 tūkst. hektarų (600 tūkst. *stremmata*) daugiau nei metais prie tai. Dėl to atsirado nemažas kukurūzų produkcijos perteklius ir krito kainos. Tas pats atsitiko ir su kviečiais. Dėl šios priežasties ir dėl ekonomikos krizės Graikijos Vyriausybė nutarė suteikti paramą Graikijos grūdų augintojams.
- (13) Pasak Graikijos valdžios institucijų, parama buvo skirta augintojų organizacijoms, t. y. žemės ūkio kooperatyvų susivienijimams (ŽŪKS). Dėl finansų krizės ŽŪKS neturėjo nei ūkininkų pajamoms remti būtinų lėšų, nei galimybės gauti paskolų iš finansų rinkų. Graikijos valdžios institucijos dar teigė, kad, jei kooperatyvai 2008 m. žiemą būtų pardavę supirktus grūdus, kainos būtų pastebimai nukritusios, o augintojai būtų patyrę didelių nuostolių. Todėl siekdama, kad grūdų kainos nemažėtų ir kad ūkininkams būtų užtikrintos minimalios pajamos, Graikijos Vyriausybė nutarė suteikti ŽŪKS (o netiesiogiai – ūkininkams, kurie pateikė savo produkciją kooperatyvams) paramą valstybės garantuotos paskolos ir palūkanų subsidijos forma. Pasak Graikijos valdžios institucijų, ŽŪKS suteiktos paskolos sumos vėliau bus perduotos augintojams už grūdų, kuriuos 2008 m. ŽŪKS įsigijo arba priėmė, kiekį. Dėl grūdų rinkoje užsitęsiosios krizės nustatyta paskolų grąžinimo terminą Graikijos valdžios institucijos nukėlė iki 2010 m. rugsėjo 30 d.

II.3. Priemonė

- (14) Graikijos valdžios institucijos priėmė keletą pagalbos taikymą įtvirtinančių sprendimų.
- (15) 2008 m. gruodžio 8 d. Graikijos ekonomikos ir finansų ministerijos priimta sprendime Nr. 56700/B.3033, *inter alia*, nustatyta:

„1 straipsnis. Patvirtinama paskolų, kurias finansų institucijos 2008 m. suteikė arba suteiks Graikijos žemės ūkio kooperatyvų susivienijimams (ŽŪKS) ir pagrindiniams žemės ūkio kooperatyvams, palūkanų subsidija, kad ją gautų augintojai už 2008 m. įsigytus arba priimtus grūdus. Minėtos paskolos bus subsidijuojamos nuo jų suteikimo dienos. [...]

3 straipsnis. Minėtų paskolų trukmė – laikotarpis nuo jų suteikimo iki grąžinimo dienos (ne vėliau kaip 2009 m. rugsėjo 30 d.) [...].“

⁽³⁾ Žr. 1 išnašą.

- (16) 2008 m. gruodžio 9 d. Graikijos ekonomikos ir finansų ministerijos priimtame sprendime Nr. 2/88675/0025, *inter alia*, nustatyta, kad:
- „1. Graikijos valstybė, laikydamasi Įstatymo Nr. 2322/1995 nuostatų, suteikia 100 % garantiją paskoloms, kurias finansų institucijos suteiks Graikijos žemės ūkio kooperatyvų susivienijimams (ŽŪKS) ir pagrindiniams žemės ūkio kooperatyvams, kad jas gautų augintojai už 2008 m. supirktus arba priimtus grūdus. Graikijos žemės ūkio kooperatyvų susivienijimams ir pagrindiniams žemės ūkio kooperatyvams finansų institucijų 2008 m. suteikiamoms paskoloms nuo jų suteikimo dienos taikomos šio sprendimo nuostatos. Bendra suteiktų ar suteiktinų paskolų suma yra ne didesnė kaip 150 mln. EUR. [...]
3. [...] Jei, suėjus paskolos grąžinimo terminui, nesumokėta paskolos dalis negrąžinama, ši suma laikoma nesugrąžinta ir mokėtina. Kad valstybė kompensuotų garantinius ieškinius, bankai turės pateikti Ekonomikos ir finansų ministerijos priimtame sprendime Nr. 2/478/0025/04.01.2006 (Government Gazette, Series II, No 16/13.01.2006) nurodytus patvirtinamuosius dokumentus.“
- (17) Ekonomikos ir finansų ministerijos 2009 m. rugsėjo 29 d. sprendimu Nr. 46825/B.2248 ir 2009 m. spalio 2 d. sprendimu Nr. 2/69591/0025 nustatytas paskolų grąžinimo terminas nukeltas iki 2010 m. gruodžio 30 d.
- (18) Graikijos kaimo plėtros ir maisto produktų ministerijos 2008 m. gruodžio 9 d. priimtame sprendime Nr. 8264 numatyta 57 žemės ūkio kooperatyvų susivienijimams skirti 150 mln. EUR. Be to, jame paminėtas Vyriausybės komisijos 2008 m. lapkričio 12 d. sprendimas dėl 150 mln. EUR paskolų suteikimo žemės ūkio kooperatyvų susivienijimams ir kooperatyvų nariams.
- (19) Iš Graikijos valdžios institucijų 2010 m. kovo 19 d. rašto matyti, kad visas minėtas paskolas (išskyrus vieną) suteikė Graikijos žemės ūkio bankas (toliau – bankas *ATE Bank*). Graikijos valdžios institucijos pridūrė, kad grūdų sektoriuje valstybės suteikta palūkanų subsidija ir garantija buvo neišvengiama siekiant išspręsti kainų smukimo problemą, 2008 m. kilusią dėl grūdų produkcijos pertekliaus Graikijoje. Šiame rašte Graikijos valdžios institucijos pareiškė nuomonę, kad valstybės suteiktas nedidelis kreditas negalėjo būti laikomas valstybės pagalba, nes taikant šią priemonę konkurencija neiškreipta (ir tokio iškreipimo pavojaus nebuvo) ir nepadarytas poveikis valstybių narių tarpusavio prekybai. Graikijos valdžios institucijos pridūrė, kad ši priemonė turėjo labai mažai naudos individualiems augintojams.
- (20) Pagal banko *ATE Bank* ir ŽŪKS paskolos sutarties (toliau – paskolos sutartis) 1 straipsnį paskolos gavėjas neturėtų banko *ATE Bank* suteiktos paskolos panaudoti 2008 m. išaugintiems grūdams pirkti arba priimti.
- (21) Dėl paskolos suteikimo sąlygų Graikijos valdžios institucijos nurodė, kad buvo taikoma 12 mėn. Graikijos išdo obligacijoms (išleistoms prieš pat pradedant skaičiuoti palūkanas) nustatyta palūkanų norma, padidinta 30 % Be to, jos teigė, kad į banko *ATE Bank* ir ŽŪKS paskolos sutartį įtraukta sąlyga, įrodanti, jog valstybės pagalba nebuvo suteikta. Toje sąlygoje konstatuojama: „Paskolos gavėjas, laikydamasis Įstatymo Nr. 2844/2000 nuostatų, prisiima išpareigojimą prieš išmokant paskolą su Graikijos valstybe, kuriai šiam tikslui atstovauja Bankas, pasirašyti papildomą sutartį dėl produktų, šalutinių produktų ir kito kilnojamojo turto, kurį paskolos gavėjas įsigis iš šios paskolos, ir dėl visų prekių, kurios yra jo nuosavybė arba kurias jis valdo.“ Kitaip tariant, ŽŪKS suteikia valstybei (kuriai atstovauja bankas *ATE Bank*) garantiją už produktus, kuriuos ŽŪKS pirko už paskolą.
- (22) 2010 m. spalio 26 d. buvo priimtas finansų ministro pavaiduotojo sprendimas Nr. 2/21304/0025. Pagal šį sprendimą:
- „A. Graikijos žemės ūkio kooperatyvų susivienijimai (ŽŪKS) ir pagrindiniai žemės ūkio kooperatyvai, kuriems pagal šiuo metu galiojantį Ekonomikos ir finansų ministro pavaiduotojo sprendimą Nr. 2/88675/0025/9.12.2008 suteiktos Graikijos valstybės garantuotos paskolos, pagal minėtą sprendimą turi galimybę šitaip atsiskaityti už Graikijos valstybės garantuotą paskolą, suteiktą 2010 m. rugsėjo 30 d.:
- Susitarime nurodyta bendra paskolos trukmė – penkeri metai; įnašai daromi kas šeši mėnesiai: pirmasis – 2011 m. kovo 30 d., paskutinis – 2015 m. rugsėjo 30 d.
- Be to, kiekvienas paskolos gavėjas iki paskolos grąžinimo termino moka Graikijos valstybei priemoną, kuri sudaro 2 % tuo metu neišmokėtos paskolos dalies. Pirmoji įmoka atliekama 2011 m. kovo 30 d., sumokėjus pirmąjį grąžinamos paskolos įnašą.
- Graikijos Vyriausybei suteikti grūdų užstatai šiuo sprendimu panaikinami.
- Nustatyta paskolos palūkanų norma – tai norma, kurią kiekviena finansų institucija taiko tos pačios kategorijos paskoloms. [...]“

III. GRAIKIJOS PATEIKTOS PASTABOS

- (23) Graikijos valdžios institucijos 2011 m. sausio 21 d. pateiktame atsakyme teigia, kad ir palūkanų subsidija, ir valstybės suteikta paskolų garantija turi būti vertinamos atsižvelgiant į Komisijos komunikatą „Bendrijos laikinoji valstybės pagalbos priemonių sistema siekiant padidinti galimybes gauti finansavimą dabartinės finansų ir ekonomikos krizės sąlygomis“⁽⁴⁾ (toliau – laikinoji sistema). Ypač buvo tvirtinama, kad minėtos paskolos buvo suteiktos per 2008 ir 2009 m. finansų ir ekonomikos krizę ir skirtos tai krizei įveikti.
- (24) Be to, Graikijos valdžios institucijos mano, kad dėl didelio galutinių pagalbos gavėjų (kooperatyvų narių) skaičiaus beprocentės paskolos nauda kiekvienam gavėjui buvo tokia maža, kad dėl jos negalėjo atsirasti iškraipymų.
- (25) Ir galiausiai Graikijos valdžios institucijos teigė, kad kiekvienas paskolos gavėjas įsipareigojo mokėti 2 % draudimą pagal ministerijos sprendimą Nr. 2/21304/0025/26.10.2010; tuo būdu įrodoma, kad tai nebuvo valstybės pagalba.
- (26) 2011 m. gruodžio 1 d. rašte Graikijos valdžios institucijos pakartojo per procedūrą pateiktus kelis savo argumentus dėl būtinybės įgyvendinti šias priemones ir nurodė to priežastis. Be to, pateikdamos nuorodą į ministerijos sprendimą Nr. 2/21304/0025/26.10.2010 ir į palūkanų normą, taikomą susitarimams dėl paskolų (norma, kurią kiekviena institucija taiko tos pačios kategorijos paskoloms), jos teigė, kad palūkanų subsidija nebuvo pagalba. Jos dar pridūrė, kad nuo 2009 m. iki 2011 m. lapkričio 28 d. valstybė suteikė 7 762 113,00 EUR palūkanų subsidijų.

IV. PAGALBOS VERTINIMAS

IV.1. Pagalbos buvimas, kaip apibrėžta Sutarties 107 straipsnio 1 dalyje

- (27) Pagal Sutarties 107 straipsnio 1 dalį valstybės narės arba iš jos valstybinių išteklių bet kokia forma suteikta pagalba, kuria paremiamos tam tikros įmonės arba tam tikrų prekių gamyba ir taip iškraipoma (arba gali būti iškreipta) konkurencija, yra nesuderinama su vidaus rinka, nes ji daro įtaką valstybių narių tarpusavio prekybai.

⁽⁴⁾ OL C 16, 2009 1 22, p. 1. Šis komunikatas pataisytas 2009 m. spalio mėn. (OL C 261, 2009 10 31).

- (28) Prieš vertindama, ar aptariama priemonė atitinka Sutarties 107 straipsnio 1 dalyje nustatytas sąlygas, Komisija norėtų pažymėti, kad yra du priemonės aspektai, kuriuos reikėtų išnagrinėti atsižvelgiant į šią nuostatą: i) palūkanų subsidija ir ii) valstybės garantija.

IV.1.1. Palūkanų subsidija

- (29) Palūkanų subsidija, kurią Graikijos valstybė pagal ministerijos sprendimą Nr. 56700/B.3033/8.12.2008 suteikė kooperatyvams, atitinka Sutarties 107 straipsnio 1 dalyje nustatytas sąlygas. Šia Graikijos valstybės subsidija aiškiai suteikiamas pranašumas, nes jos dėka paskola iš esmės tampa beprocentė. Tiesioginiai pagalbos gavėjai yra kooperatyvai. Tačiau, atsižvelgiant į tai, kad suteikdama paskolas valstybė siekė padidinti Graikijos ūkininkų pajamas, dirbtinai padidindama kooperatyvams augintojų parduodamų grūdų kainą, ūkininkai (augintojai) yra netiesioginiai pagalbos gavėjai. Be to, pasirinktinumo sąlygos taip pat laikomasi, kadangi pagalbos gavėjai yra tik tie kooperatyvai, o galiausiai – ūkininkai, kurie 2008 m. Graikijoje pirkė arba augino grūdus. Palūkanų subsidija buvo suteikta prieš taikant ministerijos sprendimą Nr. 2/21304/0025/26.10.2010 ir prieš sudarant naują susitarimą dėl paskolos, kuriame nustatyta, kad sudarant susitarimą dėl paskolos taikytina palūkanų norma būtų kiekvienos finansų institucijos tos pačios kategorijos paskoloms taikoma norma.
- (30) Remiantis Teisingumo Teismo praktika, įmonei gavus ekonominę naudą, kurios ji nebūtų gavusi įprastomis veiklos sąlygomis, jos konkurencingumas, palyginti su kitomis konkuruojančiomis įmonėmis, padidėja, todėl esama konkurencijos iškraipymo galimybės⁽⁵⁾. Laikoma, kad pagalba įmonei daro poveikį valstybių narių tarpusavio prekybai, jei ta įmonė veikia Bendrijos vidaus prekybai atviroje rinkoje⁽⁶⁾. Be to, remiantis Teisingumo Teismo praktika, nėra ribos arba procentinio dydžio, kurio neviršijus galima laikyti, kad valstybių narių tarpusavio prekybai įtaka nedaroma. Netgi kai pagalbos suma arba pagalbą gaunančios įmonės dydis palyginti maži, tai *a priori* nereiškia, kad valstybių narių tarpusavio prekybai negali būti daroma įtaka⁽⁷⁾. Bendrijos vidaus prekyba grūdų sektoriuje gana intensyvi. Todėl ši priemonė gali turėti įtakos valstybių narių tarpusavio prekybai.

- (31) Atsižvelgiant į tai, kas pasakyta, matyti, kad palūkanų subsidija atitinka visas Sutarties 107 straipsnio 1 dalyje nustatytas sąlygas.

⁽⁵⁾ 1980 m. rugsėjo 17 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Philip Morris Holland BV prieš Europos Bendrijų Komisiją*, 730/79, Rink. p. 2671.

⁽⁶⁾ Ypač žr. 1988 m. liepos 13 d. Teisingumo Teismo sprendimą *Prancūzijos Respublika prieš Europos Bendrijų Komisiją*, 102/87, Rink. p. 4067.

⁽⁷⁾ 2003 m. liepos 24 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Altmark Trans GmbH, C-280/00*, [Rink. p. I-7741, 81 punktas.

IV.1.2. Valstybės garantija

- (32) Ministerijos sprendimu Nr. 2/88675/0025/9.12.2008 Graikijos valstybė nutarė suteikti kooperatyvams paskolų, dėl kurių susitarta su banku *ATE Bank*, garantiją. Apskritai garantijoms taikomi Sutarties 107 straipsnio 1 dalyje nustatyti kriterijai. Kaip nurodyta Komisijos pranešimo dėl EB sutarties 87 ir 88 straipsnių taikymo garantijomis suteikiamai valstybės pagalbai⁽⁸⁾ (toliau – Pranešimas dėl garantijų) 2.1 punkte, garantijos, kurias valstybė suteikia tiesiogiai, tikrai gali būti laikomos valstybės pagalba. Valstybės garantijos nauda yra ta, kad su ta garantija susijusią riziką prisiima valstybė. Paprastai ši rizika turėtų būti atlyginama atitinkama priemoka (Pranešimo dėl garantijų 2.2 punktas). Kai valstybė tokio atlygio atsisako, įmonė, kuriai valstybė suteikia garantiją, gauna naudą, o valstybė netenka išteklių. Todėl šiuo atveju garantija suteikiama iš valstybės išteklių. Pranešime dėl garantijų dar nurodyta, kad net tada, kai valstybė niekada nėra mokėjusi pagal garantiją, tai vis tiek gali būti valstybės pagalba.
- (33) ŽŪKS, o galiausiai ūkininkams garantijos teikiama nauda akivaizdi: paskolos gavėjams nereikėjo – bent jau iki 2011 m. kovo 30 d. – mokėti (žr. 22 konstatuojamąją dalį) atitinkamos priemokos, kurią paprastai reikėtų mokėti rizikai atlyginti. Be to, palyginti su tuo atveju, kai garantija nesuteikiama, valstybės garantija paskolos gavėjams suteikiama galimybė užsitikrinti geresnes finansines paskolų gavimo sąlygas nei įprastai finansų rinkose taikomos sąlygos. Pranešimo dėl garantijų 3.4 punkte pateikiamas visų sąlygų, kurių reikia laikytis, kad valstybės garantijų schema nebūtų laikoma valstybės pagalba, sąrašas. Akivaizdu, kad nagrinėjama priemonė neatitinka visų minimų sąlygų. Pavyzdžiui, šiuo atveju nesilaikoma bent dviejų sąlygų: minėta garantija neapima daugiau kaip 80 % paskolų, o nagrinėjamoje schemoje gali dalyvauti ir finansinių sunkumų turintys paskolų gavėjai.
- (34) Kaip nurodyta 29 konstatuojamojoje dalyje, tiesioginiai šios pagalbos gavėjai yra kooperatyvai. Tačiau, atsižvelgiant į tai, kad suteikdama paskolas Graikijos valstybė ketino padidinti Graikijos ūkininkų pajamas, dirbtinai padidindama augintojų kooperatyvams parduodamų grūdų kainas, netiesioginiai pagalbos gavėjai yra ūkininkai (augintojai). Taip pat laikomasi pasirinktinumo sąlygos, nes pagalbos gavėjai yra tik tie kooperatyvai ir ūkininkai, kurie 2008 m. Graikijoje pirko arba augino grūdus.
- (35) Tą patį galima pasakyti ir apie konkurencijos iškraipymo ir poveikio prekybai sąlygas, nurodytas 30 konstatuojamojoje dalyje.
- (36) Galiausiai Graikijos valdžios institucijos teigė, kad ŽŪKS valstybei suteiktas užstatas, todėl tai nėra pagalba. Tačiau, kaip sprendime pradėti procedūrą nutarė Komisija, taip nėra dėl šių priežasčių: a) jei kooperatyvai negrąžins paskolų, valstybė savo nuožiūra nuspręs, ar pasinaudoti susitarimais dėl įkaito suteiktomis teisėmis; b) atrodo, kad užstatu negalėjo būti garantuota visa paskolos suma. Priežastis ta, kad kaina, kurią ŽŪKS sumokėjo ūkininkams už įsigytus grūdus (kuri paprastai turėtų būti lygi paskolų sumoms), yra didesnė už rinkos kainą.
- (37) Dar reikėtų pažymėti, kad ministerijos sprendimu Nr. 2/21304/0025/26.10.2010 šis užstatas buvo panaikintas. Kaip nurodyta 22 konstatuojamojoje dalyje, šis užstatas buvo pakeistas 2 % priemoka, mokama nuo 2011 m. kovo 30 d., kai sumokamas pirmoji grąžinama suma. 2011 m. birželio 7 d. rašte Graikijos valdžios institucijos pareiškė, kad, remiantis Pranešimu dėl garantijų, numatyta priemoka yra „saugus prieglobstis“ mažoms ir vidutinėms įmonėms, kurių gebėjimui grąžinti paskolas poveikio gali turėti neigiamos sąlygos. Šis argumentas nepriimtinas dėl 38, 39 ir 40 konstatuojamosiose dalyse nurodytų priežasčių.
- (38) Pirmą, nuostatą dėl 2 % priemokos įsigaliojo tik 2010 m. spalio mėn. ir yra susijusi tik su nesumokėtomis sumomis, mokėtinoms 2010 m. rugsėjo mėn. NET jei ir sutiktume *quod non*, kad šia priemoka pašalintas bet koks valstybės pagalbos elementas, valstybės garantija iki to laiko vis tiek būtų buvusi valstybės pagalba.
- (39) Antra, iš ministerijos sprendimo Nr. 2/21304/0025/26.10.2010 formuluotės matyti, kad ŽŪKS gali, bet *neprivalo* pasinaudoti atitinkama nuostata (žr. 22 konstatuojamąją dalį). Graikijos valdžios institucijos šiuo atžvilgiu pažymėjo, kad paskolos gavėjai iš tikrųjų turėjo pasinaudoti tokia nuostata, nes, kaip nustatyta paskolos sutarties 13 straipsnyje, jei jie paskolos negrąžino iki 2009 m. rugsėjo 30 d., mokėtiną sumą valstybei reikėtų sumokėti per tris mėnesius, o ši savo ruožtu imtųsi administracinių vykdymo priežiūros veiksmų prieš paskolos gavėją. Šis argumentas taip pat nepriimtinas: jei valstybė grąžina mokėtinas sumas, neaišku, ar ji imsis veiksmų prieš tikrąjį skolininką, kad tas sumas susigrąžintų – ji visada galės savo nuožiūra nuspręsti to nedaryti.
- (40) Pagaliau matyti, kad pati 2 % priemoka nėra elementas, kuris, remiantis Pranešimu dėl garantijų, galėtų būti vertinamas kaip įrodymas, kad tai nėra valstybės pagalba, kaip teigė Graikijos valdžios institucijos. NET jei ir pripažintume, kad visi pagalbos pagal šią priemonę gavėjai buvo mažos ir vidutinės įmonės, kaip tvirtino Graikijos

⁽⁸⁾ OL C 155, 2008 6 20, p. 10.

valdžios institucijos, būtų taikomas Pranešimo dėl garantijų 3.5 punktas. Kaip teigiama šiame pranešimo punkte, tam, kad garantija, suteikta pagal schemą, pagal kurią reikalaujama vienkartinės priemokos, nebūtų laikoma valstybės pagalba, turi būti įvykdytos visos 3.4 punkto a, b, c, e, f ir g papunkčiuose nustatytos sąlygos. Kaip jau aiškinta 33 konstatuojamojoje dalyje, šiuo atveju tų sąlygų nesilaikoma: minėta garantija neapima daugiau kaip 80 % paskolų, o nagrinėjamos schemos nedraudžiama taikyti finansinių sunkumų turintiems paskolos gavėjams.

- (41) Atsižvelgiant į tai, kas paminėta, atrodo, kad suteikiant valstybės garantiją paskoloms patenkintos visos 107 straipsnio 1 dalies sąlygos.

IV.2. Pagalbos suderinamumas

IV.2.1. Bendra informacija

- (42) Sutartyje leidžiamos kai kurios Sutarties 107 straipsnio 1 dalyje nustatyto bendrojo valstybės pagalbos nesuderinamumo su vidaus rinka principo išimtys. Akivaizdu, kad kai kurios išimtys šiuo atveju netaikytinos, ypač 107 straipsnio 2 dalyje numatytos išimtys, skirtos socialinio pobūdžio pagalbai, pagalbai gaivalinių nelaimių padarytai žalai atitaisyti ir su Vokietijos susivienijimu susijusiai pagalbai.
- (43) Netaikytinos ir Sutarties 107 straipsnio 3 dalies a ir d punktuose numatytos išimtys, nes aptariama pagalba nebuvo skirta nei rajonų, kurių gyvenimo lygis per daug žemas arba kuriuose ypač didelis nedarbas, ekonominei plėtrai skatinti, nei visai Europai svarbiems projektams arba kultūrai remti bei paveldui išsaugoti.
- (44) Todėl vienintelė leidžianti nukrypti nuostata, kuri šiuo atveju galėtų būti taikoma, yra Sutarties 107 straipsnio 3 dalies c punkto nuostata, kuria reglamentuojama, kad vidaus rinkai neprieštaraujančia gali būti laikoma pagalba, skirta tam tikros ekonominės veiklos rūšių arba tam tikrų ekonomikos sričių plėtrai skatinti, jei ji netrikdo prekybos sąlygų taip, kad prieštarautų bendram interesui. Kad pagalbai būtų galima taikyti šią išimtį, pagalba turi atitikti valstybės pagalbą reglamentuojančias Sąjungos taisykles. Tokios taisyklės, taikytinos žemės ūkio srityje, nustatytos Komisijos (Bendrijos) 2007–2013 m. valstybės pagalbos žemės ūkio ir miškų sektoriuose gairėse⁽⁹⁾ (toliau – Žemės ūkio gairės).
- (45) Pagal Komisijos turimą informaciją aptariama priemonė buvo siekiama išspręsti grūdų produkcijos perviršio Grai-

kijoje 2008 m. problemą. 2010 m. kovo 19 d. rašte Graikijos valdžios institucijos visų pirma pripažįsta, kad vienas šios priemonės tikslų buvo „užtikrinti *minimalias pajamas augintojams*“.

- (46) Be to, kadangi 150 mln. EUR vertės paskolos buvo skirtos ŽŪKS jų narių išaugintiems grūdams supirkti (2008 m. gruodžio 9 d. ministerijos sprendimas Nr. 8264), ši pagalba, pasirodo, suteikta atsižvelgiant į išaugintą kiekį.
- (47) Pagalbos, kurią suteikė Graikija, rūšis nenumatyta Žemės ūkio gairėse ar kitose šios srities Sąjungos taisyklėse, ir Graikijos valdžios institucijos to nepaneigė. Todėl tai, matyt, yra veiklos pagalba, kuria buvo siekiama padidinti ūkininkų pajamas, dirbtinai didinant grūdų kainas. Sąjungos teisės aktuose dėl valstybės pagalbos tokio pobūdžio intervencijos griežtai draudžiamos.
- (48) Reikėtų prisiminti, kad, remiantis Europos Sąjungos Teisingumo Teismo kompetentingų departamentų praktika, teikiant pagalbą veiklai, t. y. pagalbą, skirtą sumažinti įmonių išlaidas, kurias jos patirtų vykdydamos įprastinę veiklą, iš esmės iškraipoma konkurencija, nes tuo būdu neskatinama jokie ekonomikos sektoriaus plėtros ir pagalbos gavėjams dirbtinai suteikiama finansinė parama, kuri ilgam iškreipia konkurenciją ir daro su bendruoju interesu nesuderinamą įtaką prekybai.
- (49) Europos Sąjungoje žemės ūkio produktų rinkos griežtai reguliuojamos taikant bendro rinkos organizavimo (BRO) formas. Vienas iš BRO uždavinių – užtikrinti sąžiningą šio sektoriaus ūkio subjektų konkurenciją Europos Sąjungoje. Atrodo, kad rinkos paramos priemonės, pvz., įdiegtos ir finansuojamos Graikijos, prieštarauja grūdų BRO tikslams ir gali labai trukdyti jo veikimui.
- (50) Kaip ne kartą pažymėjo Teisingumo Teismas,⁽¹⁰⁾ valstybės narės kišimasis į rinkos mechanizmus, išskyrus Sąjungos teisės aktuose nustatytas priemones, gali trukdyti bendro rinkos organizavimo veikimui ir suteikti nepagrįstą pranašumą kai kurioms Sąjungos ekonominėms grupėms. Viena pastarojo metodo sprendime⁽¹¹⁾ Teismas dar kartą nurodė, kad srityse, kurioms taikomas bendras organizavimas, *a fortiori*, jei šis organizavimas pagrįstas bendra kainų sistema, valstybės narės nebegali vienašališkai priimdamos nacionalines nuostatas daryti poveikio bendro organizavimo reglamentuojamų kainų nustatymo mechanizmui tiek prekybos, tiek gamybos etape.

⁽⁹⁾ OL C 319, 2006 12 27, p. 1.

⁽¹⁰⁾ Žr., pvz., 1978 m. lapkričio 29 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Pigs Marketing Board* prieš *Redmon*, 83/78, Rink. p. 2347, 60 punktą.

⁽¹¹⁾ 2005 m. gegužės 26 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Kuipers*, C-283/03, Rink. p. I-04255, 42, 49 ir 53 punktai.

(51) Reikėtų pažymėti, kad dėl tokių nacionalinių kainos rėmimo mechanizmų, kurie nagrinėjami čia, bendra kainų sistema tampa neveiksminga; be to, jie prieštarauja Sąjungos teisės aktais dėl bendro rinkos organizavimo sukurtų mechanizmų tikslams, net jei tokių mechanizmų tikslas buvo ūkininkų pajamos.

(52) Komisija dar svarstė, ar būtų galima laikyti, kad ši pagalba suderinama pagal Komisijos komunikatą „Gairės dėl valstybės pagalbos sunkumų patiriančioms įmonėms sanuoti ir restruktūrizuoti“⁽¹²⁾. Tačiau net jeigu suteikiant pagalbą pagalbos gavėjas ir buvo sunkumų patirianti įmonė, kaip apibrėžta tų gairių 2 skyriuje (tai nėra aišku), Graikijos valdžios institucijos nenurodė, kad aptariamais atvejais buvo laikomasi daugelio ten nurodytų sąlygų, o tai galbūt leistų pateisinti pagalbos suteikimą konkrečiam pagalbos gavėjui.

IV.2.2. Laikinoji sistema

(53) Pateisindamos pagalbos suteikimą Graikijos valdžios institucijos remiasi ekonomine krize ir tuo, kad kooperatyvai neturi galimybių gauti finansavimą. 2009 m. Komisija, pripažinusi finansinės krizės svarbą, nustatė „laikinąją sistemą“⁽¹³⁾, pagal kurią suderinama su vidaus rinka laikoma 15 000 EUR pagalba, kai ji skiriama pirminių žemės ūkio produktų gamintojams.

(54) 2011 m. sausio 21 d. rašte Graikijos valdžios institucijos teigė, kad ir palūkanų subsidijai, ir valstybės suteikti paskolų garantijai taikomos laikinosios sistemos nuostatos. Ypač buvo tvirtinama tai, kad aptariamoms paskoloms buvo suteiktos per 2008 ir 2009 m. finansų bei ekonomikos krizę ir kad jomis buvo siekiama įveikti krizę. Graikijos valdžios institucijos pridūrė, kad dėl didelio galutinių pagalbos gavėjų (kooperatyvų narių) skaičiaus beprocentės paskolos nauda kiekvienam gavėjui tokia maža, kad dėl jos negalėjo kilti (konkurencijos) iškraipymų. Galiausiai Graikijos valdžios institucijos manė, kad, remiantis laikinosios sistemos 7 straipsniu, jos nuostatos taikomos ir tais atvejais, kai apie valstybės pagalbą nepranešta.

(55) Komisija negali sutikti su šiais Graikijos valdžios institucijų pateiktais argumentais ir mano, kad laikinosios sistemos nuostatos aptariamam atveju netaikomos. Pirma, 2009 m. spalio 31 d. laikinosios sistemos taikymo sritis buvo išplėsta – įtraukta pirminė žemės ūkio produkcija⁽¹⁴⁾. Todėl laikinoji sistema negali būti taikoma nė vienai valstybės priemonės schemai, patvirtintai prieš įsigaliojant šiam išplėtimui. Šiuo konkrečiu atveju ministerijos sprendimo Nr. 56700/B.3033/8.12.2008 1 straipsnyje teigiama, kad palūkanų subsidija skirta paskoloms,

kurios suteiktos arba dar bus suteiktos 2008 m. Todėl minėtos paskolos (taigi ir valstybės pagalba) buvo suteiktos iki 2009 m. spalio 31 d.

(56) Antra, Komisija norėtų pažymėti, kad aptariamoms priemonėms neatitinka laikinojoje sistemoje nustatytų sąlygų: kad ši pagalba būtų laikoma suderinama, ji turi būti taikoma visam žemės ūkio sektoriui, o ne tik produktų, pvz., grūdų, sektoriui, kaip yra šiuo atveju.

V. IŠVADOS

(57) Komisija daro išvadą, kad Graikija neteisėtai taikė aptariamą pagalbos schemą pažeisdama Sutarties 108 straipsnio 3 dalį. Atsižvelgiant į tai, kad ši pagalba nesuderinama su vidaus rinka, Graikija turi nutraukti minėtą schemą ir susigrąžinti suteiktą pagalbą iš jos gavėjų.

(58) Pagal aptariamą schemą suteikta individuali pagalba nėra pagalba, jei suteikimo metu ji atitinka sąlygas, nustatytas pagal 1998 m. gegužės 7 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 994/98 dėl Europos bendrijos steigimo sutarties 92 ir 93 straipsnių taikymo kai kurioms horizontalios valstybės pagalbos rūšims⁽¹⁵⁾ 2 straipsnį priimtu reglamentu, galiojusiame suteikiant pagalbą.

(59) Pagal aptariamą schemą suteikta individuali pagalba, kuri pagalbos teikimo metu atitinka sąlygas, nustatytas pagal Reglamento (EB) Nr. 994/98 1 straipsnį priimtu reglamentu, arba pagal kitą patvirtintą pagalbos schemą suteikta individuali pagalba su vidaus rinka suderinama, kai neviršijama didžiausia šios rūšies pagalbai taikoma pagalbos intensyvumo riba,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

Ministerijos sprendimais Nr. 56700/B.3033/8.12.2008 ir Nr. 2/88675/0025/9.2.2008 nustatyta schema, skirta grūdus auginantiems ūkininkams bei grūdų supirkimo kooperatyvams ir suteikiama kaip Graikijos valstybės garantuota paskola kartu su palūkanų subsidija, yra valstybės pagalba. Ši valstybės pagalba, kurią Graikija neteisėtai suteikė pažeisdama Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 108 straipsnio 3 dalį, nesuderinama su vidaus rinka.

2 straipsnis

Pagal 1 straipsnyje nurodytą schemą suteikta individuali pagalba nėra pagalba, jei suteikimo metu ji atitinka sąlygas, nustatytas pagal Reglamento (EB) Nr. 994/98 2 straipsnį priimtu reglamentu, galiojusiame suteikiant pagalbą.

⁽¹²⁾ OL C 244, 2004 10 1, p. 2.

⁽¹³⁾ Žr. 4 išnašą.

⁽¹⁴⁾ Žr. dabartinės sistemos pakeitimą (OL C 261, 2009 10 31, p. 2).

⁽¹⁵⁾ OL L 142, 1998 5 14, p. 1.

3 straipsnis

Pagal 1 straipsnyje nurodytą schemą suteikta individuali pagalba, kuri teikimo metu atitinka sąlygas, nustatytas pagal Tarybos reglamento (EB) Nr. 994/98 1 straipsnį priimtu reglamentu, arba pagal kitą patvirtintą pagalbos schemą suteikta individuali pagalba su vidaus rinka suderinama, kai neviršijama didžiausia šios rūšies pagalbai taikoma pagalbos intensyvumo riba.

4 straipsnis

1. Graikija iš pagalbos gavėjų susigrąžina pagalbą, neteisėtai suteiktą pagal 1 straipsnyje nurodytą schemą.

2. Palūkanos nuo išieškotinių sumų skaičiuojamos nuo tos dienos, kai pagalbos gavėjas tas sumas gavo, iki faktinio jų susigrąžinimo dienos.

3. Palūkanos apskaičiuojamos taikant kaupiamąjį principą pagal Komisijos reglamento (EB) Nr. 794/2004 ⁽¹⁶⁾ V skyriaus nuostatas.

4. Nuo pranešimo apie šį sprendimą dienos Graikija nutraukia visų pagal 1 straipsnyje nurodytą pagalbos schemą neišmokėtų sumų mokėjimą.

5 straipsnis

1. 1 straipsnyje nurodyta pagalba susigrąžinama nedelsiant ir veiksmingai.

2. Graikija užtikrina, kad šis sprendimas būtų įgyvendintas per keturis mėnesius nuo pranešimo apie šį sprendimą dienos.

6 straipsnis

1. Per du mėnesius nuo pranešimo apie šį sprendimą dienos Graikija Komisijai pateikia tokią informaciją:

- a) pagalbos gavėjų, gavusių pagalbą pagal 1 straipsnyje nurodytą schemą, sąrašą ir visą sumą, kurią gavo kiekvienas iš jų;
- b) visą iš kiekvieno gavėjo išieškotiną sumą (pagrindinę dalį ir palūkanas);
- c) išsamų priemonių, kurių jau imtasi ir kurių ketinama imtis šiam sprendimui įgyvendinti, aprašymą;
- d) dokumentus, kuriais įrodoma, kad pagalbos gavėjui nurodyta grąžinti pagalbą.

2. Graikija nuolat informuoja Komisiją apie nacionalinių priemonių, kurių imtasi šiam sprendimui įgyvendinti, vykdymo eigą, kol bus baigta grąžinti 1 straipsnyje nurodyta pagalba. Komisijai pateikus prašymą, Graikija nedelsdama pateikia informaciją apie priemones, kurių jau imtasi ir kurių ketinama imtis šiam sprendimui įvykdyti. Be to, Graikija pateikia išsamią informaciją apie pagalbos sumas ir palūkanas, kurios jau susigrąžintos iš gavėjų.

7 straipsnis

Šis sprendimas skirtas Graikijos Respublikai.

Priimta Briuselyje 2012 m. sausio 25 d.

Komisijos vardu

Dacian CIOLOȘ

Komisijos narys

⁽¹⁶⁾ OL L 140, 2004 4 30, p. 1.